

IRENA SENDLEROWA

Irena Stanisława Sandlerowa z domu Krzyżanowska, ps. „Jolanta” (ur. 15 lutego 1910 w Warszawie, zm. 12 maja 2008 tamże) – polska działaczka społeczna i charytatywna, od 1942 członek Rady Pomocy Żydom, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata. Dama Orderu Orła Białego i Orderu Uśmiechu.

RODZINA

Jej ojciec, Stanisław Krzyżanowski (1874–1917), syn Jana i Marianny z domu Krajewskiej, był lekarzem, który leczył chorych niezależnie od religii, narodowości czy statusu społecznego. Był mocno zaangażowany w działalność społeczną, przesiąknięty tradycjami polskiej demokratycznej lewicy. Brał udział w rewolucji 1905 roku, należał też do Polskiej Partii Socjalistycznej. Matka, Janina Karolina Krzyżanowska z domu Grzybowska (1885–1944) była córką Ksawerego i Konstancji z domu Zakrzewskiej.

Irena Sandlerowa była dwukrotnie zamężna: z Mieczysławem Sandlerem (1910–2005) pobrała się w 1932, a rozwiodła w 1947. W tym samym roku poślubiła Stefana Zgrzebskiego (właściwie Adama Celnikiera; ur. 1905), Żyda, którego poznała w latach uniwersyteckich. Miała z nim troje dzieci: Andrzeja (ur. i zm. w 1949), Adama (1951-1999) i Janinę. Rozwiedli się w 1959.

ŻYCIORYS

Swoje dzieciństwo Irena Sendlerowa ze względu na stan zdrowia spędziła w Otwocku, który miał status uzdrowiska. Często bywała również w Tarcynie, gdzie mieszkali jej dziadkowie. W 1917 roku Stanisław Krzyżanowski zmarł zarażony od chorych tyfusem plamistym. Trzy lata później Irena przeprowadziła się z matką do Piotrkowa Trybunalskiego, gdzie mieszkał brat matki – Ksawery Grzybowski. Tutaj uczęszczała do znanego z patriotycznych tradycji Gimnazjum Heleny Trzcińskiej, wstąpiła do harcerstwa i poznała swojego przyszłego męża – Mieczysława Sendlera. Jej katechetą był ks. Wiktor Potrzebski, bohaterski obrońca Grodna w 1939 roku, poległy w powstaniu warszawskim. Po zdaniu matury Irena wyjechała z Mieczysławem Sendlerem do Warszawy. Tutaj rozpoczęła studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Po dwóch latach przeniosła się na polonistykę. Na podstawie zasady Numerus clausus na końcu indeksu pieczętowano stronę lewą – dla Żydów, prawą stronę aryjską, Irena skreśliła napis strona aryjska w indeksie. Została zawieszona na kilka lat w prawach studenta – studia skończyła dopiero w czerwcu 1939 roku.

W 1931 roku wyszła za mąż za Mieczysława Sendlera, młodszego asystenta na Wydziale Filologii Klasycznej UW. Wtedy rozpoczęła pracę w pomocy społecznej – w Sekcji Pomocy Matce i Dziecku przy Obywatelskim Komitecie Pomocy Społecznej.

II WOJNA ŚWIATOWA

Zacząła pomagać Żydom długo przed powstaniem getta warszawskiego. W grudniu 1942 świeżo utworzona Rada Pomocy Żydom „Żegota” mianowała ją szefową wydziału dziecięcego. Jako pracownik ośrodka pomocy społecznej miała przepustkę do getta, gdzie nosiła Gwiazdę Dawida jako znak solidarności z Żydami oraz jako sposób na ukrycie się pośród społeczności getta. Współpracowała z polską organizacją pomocową działającą pod niemieckim nadzorem i zorganizowała przemykanie dzieci żydowskich z getta, umieszczając je w przybranych rodzinach, domach dziecka i u sióstr katolickich w Warszawie. Uratowała ok. 2500 dzieci. Dzięki odważnej decyzji Matyldy Getter, naczelnej matki przełożonej prowincji warszawskiej Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi, która zobowiązała się przyjąć każde dziecko przemycone z getta, wiele z nich trafiło do sierocińców prowadzonych przez siostry franciszkanki m.in. w Warszawie, Aninie, Białoleścu, Chotomowie i Płudach. Pomoc dokonana przez Sendlerową możliwa była dzięki współpracy pozostałych członków Rady Pomocy Żydom, m.in. Zofii Kossak-Szczuckiej i Jana Dobraczyńskiego.

Źródło i więcej informacji o Irenie Sendlerowej:
http://pl.wikipedia.org/wiki/Irena_Sendlerowa